

ZAJÍMAVÉ BRYOFLORESTICKÉ NÁLEZY XI.

Interesting bryofloristic records, XI

Jan Kučera (ed.)

Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích, Přírodovědecká fakulta, Branišovská 31, CZ–370 05 České Budějovice, e-mail: kucera@prf.jcu.cz

Nomenklatura a stupeň ohrožení jednotlivých druhů je udáván podle Seznamu a červeného seznamu mechorostů ČR (Kučera & Váňa 2005). Souřadnice jsou udávány buď jako pravouhlé v systému S-42 nebo jako geografické v systému WGS-84.

Barbula commutata DD-va → DD (J. Kučera & J. Košnar)

- Česká rep., okr. Blansko, CHKO Moravský kras: Vilémovice: záp. svah pod silnicí pod obcí, 750 m ssz. rozcestí na obec Lažánky [M33 E3626,65, N 5472,15, kv. 6666a], 450 m, na obnažené vápnité zemi v pastvině v záp. svahu, 26.4.2008 leg. J. Kučera 13021, herb. CBFS. Na několika blízkých místech v populaci pokrývající řadu dm², spolu s druhy *Weissia brachycarpa*, *W. longifolia*, *Phascum cuspidatum* ad.
- Česká rep., okr. Tábor: Bechyně, ca 30 m pod zámkem, zídka záp. podél silnice [M33 E3461.48, N5462.32, kv. 6752b], ca. 370 m, na slabé vrstvě mírně vlhkého humusu mezi ortorulovými kameny zdi, vjv. expozice, polostín, 5.4.2008 leg. J. Košnar (1670, 1671), teste J. Kučera, herb. CBFS.
- Česká rep., okr. Český Krumlov: NPR Vyšenské kopce, bývalý vápencový lom podél železniční trati sev. Nových Dobrkovic, ca 100 m vých. železničního mostu [M33 E3448.41, N5409.88, kv. 7151d], ca. 520 m, na bázičné zemi na dně lomu, jen mírně stíněné vegetací, 24.5.2008 leg. J. Košnar 1738, teste J. Kučera, herb. CBFS.
- Česká rep., okr. Český Krumlov, CHKO Blanský les: Mříč, seřazovací nádraží stanice Křemže, [M33 E3451.93, N5419.39, kv. 7052c], ca 500 m, na bázičné zemi, mírně vlhké, jen mírně stíněné vegetací, doprovod *Funaria hygrometrica*, *Ceratodon purpureus*, *Bryum* sp., 27.5.2008 leg. J. Košnar 1742, 1743, teste J. Kučera, herb. CBFS.

Dlouho dobu na našem území nesbíraný, v poslední době však na dalších dvou místech nalezený druh, jenž je nutné dále sledovat pro stanovení případné míry ohrožení (srovnej Bryonora 37: 33 a Bryonora 39: 53).

Buxbaumia viridis EN (S. Kubešová & V. Plášek)

- Česká rep., okr. Blansko, CHKO Moravský kras: Suchý žleb, nad Čertovým mostem, asi 5 km VSV vlakového nádraží v Blansku [WGS-84: N49°21'34", E016°43'00", kv. 6666a], 420–430 m, na padlém kmeni, v počtu dvou zralých tobolek a dvou štětů bez tobolek, společně s druhy *Herzogiella seligeri*, *Hypnum cupressiforme*, *Cephalozia* sp., *Plagiomnium affine*, *P. cuspidatum* a *Tetraphis pellucida*, 29.7.2005 not. S. Kubešová; dtto, dno údolí mezi Horní úzkou a Dolní úzkou [WGS-84: N49°21'47", E016°43'14", kv. 6478c], ca. 370 m, na padlém trouchnivém kmeni ležícím po spádnicí, pouze jedna tobolka, společně s *Nowellia curvifolia*, *Lepidozia reptans*, *Cephalozia bicuspidata*, *Herzogiella seligeri* a *Hypnum cupressiforme*, 3.8.2005 not. S. Kubešová. 26.4.2008 ověřeno při exkurzi JU (J. Kučera a kol.), nalezeno 10 sporofytů.

Dvě nedaleko sebe ležící lokality v Moravském krasu. V této oblasti byl druh recentně známý jen ze dna propasti Macocha od roku 2001.

- Česká rep., okr. Frýdek-Místek, CHKO Beskydy: 250 m V od hranice NPR Mionší, údolí Menšího potoka, asi 2 km JZ od obce Dolní Lomná [WGS-84: N49°32'12", E018°40'26"], 585 m, na padlém kmeni *Picea abies*, 1 zralá a 1 mladá tobolka, společně s druhy *Nowellia curvifolia*, *Jungermannia leiantha*, *Cephalozia bicuspidata* a *Scapania nemorea*, 4.6.2008 leg. V. Plášek (OP).

Nová lokalita tohoto epixylického druhu v Moravskoslezských Beskydech.

Dicranum muehlenbeckii EN (J. Kučera)

- Česká rep., okr. Beroun, CHKO Český kras: Srbsko: vrch Doutháč ca. 2.5 km ssv. obce Srbsko, 130 m zsz. vrcholu [M33 E 3439.20, N 5536.49, kv. 6050b], 390–400 m, dubohabřina na jz. svahu, 2.5.2008 leg. T. Štechová, J. Kučera 13036, herb. CBFS. Vykopnutý trs, původ se nepodařilo zjistit.

Druh, v minulosti s desítkami lokalit zejména v Českém, Moravském krasu, Bílých Karpatech a teplejších částech Českomoravské vrchoviny, v posledních desetiletích zřejmě zejména kvůli

zarůstání dřevinami rapidně ustoupil a z poslední doby potvrzený právě jen z vrchu Doutnáč (Váňa úst. sděl., Franklová 1994).

Dicranum viride **EN** (J. Kučera)

- Česká rep., okr. Blansko, CHKO Moravský kras: údolí Punkvy nad „Malým výtokem Punkvy“, 1,1 km sv. rozcestí na Suchý Žleb u Skalního Mlýna [M33 E3625.21, N5472.32, kv. 6666a], ca. 340 m, na bázi buku u cesty, v porostu < 20 cm².

Druh sledovaný celoevropsky v rámci sítě Natura 2000. V Moravském krasu sbírán naposledy Podpěrou u Adamova v r. 1909 a u Bílovic n. Svitavou v r. 1941 (Franklová 2000).

Didymodon glaucus **CR** (J. Kučera & J. Košnar)

- Česká rep., okr. Blansko, CHKO Moravský kras: Vilémovice: Suchý žleb, 1,6 km záp. obce, nad Kalovou jeskyní [M33 E3625.43, N5471.60, kv. 6666a], ca. 390 m, zastíněné vápencové skály (částečně na podklopeném povrchu) v soutěsce nad jeskyní, 26.4.2008 leg. J. Kučera 13026, herb. CBFS. Populace zaujímavá asi 100 cm²; dtto, Suchý žleb, ca. 350 m záp. Smrtní jeskyně [E3626.42, N5472.17] ca. 460 m, dutina na bázi vápencové skály, sv. expozice, mírně vlhké, stíněné, 26.4.2008 leg. J. Košnar 1710, herb. CBFS; dtto, NPR Vývěry Punkvy, Pustý žleb, ca. 0.65 km ssv. křižovatky ve Skalním mlýně, vápencové skály SZ podél cesty [E3624.63, N5472.20] ca. 360 m, kolmá plocha na bázi vápencové skály, vjv. expozice, mírně vlhké, polostín, 25.4.2008 leg. J. Košnar 1682, herb. CBFS; dtto, Pustý žleb, ca. 0.8 km ssv. křižovatky ve Skalním mlýně, jeskyně Štajgrova díra [E3624.74, N5472.31] ca. 400 m, malá dutina na bázi vápencové skály, z. expozice, mírně vlhké, stíněné, porost na ploše ca. 2 m², 25.4.2008 leg. J. Košnar 1685, herb. CBFS.

Další lokality druhu z Moravského krasu prokazující, že druh zde na vhodných stanovištích vcelku pravidelně roste, avšak ve velmi malých populacích, které mohou být snadno ohroženy zejména náhodnou disturbancí.

Didymodon sinuosus **VU** (J. Kučera)

- Česká rep., okr. Blansko, CHKO Moravský kras: Adamov, Josefov, 180 m ssz. rozcestí v Josefově [M33 E 3622.97, N 5465.62, kv. 6666c], 310 m, na vápencovém kameni v příkopě u cesty, pohostinná kolmá plocha, 24.4.2008 leg. J. Kučera 13002, J. Košnar 1672, herb. CBFS.

V Moravském krasu byl tento poměrně vzácný druh, sbírán naposledy Podpěrou (rovněž v Josefském údolí) v roce 1920.

Entosthodon fascicularis **DD** (T. Berka)

- Česká rep., okr. Jihlava, Brtnice: PR Údolí Brtnice, ca. 0,9 km jv. obce Střížov [WGS-84: N49°20'15", E015°42'41", kv. 6660c], ca. 470 m, na obnažené zemi jižně exponovaného svahu, doprovodné druhy: *Bryum alpinum*, *Hypnum cupressiforme*, *Riccia sorocarpa*, *Tortula acaulon*, *Tortula modica*, *Weissia brachycarpa*, 22.3.2008 leg. T. Berka, teste Z. Hradílek, herb. T. Berka.

O rozšíření tohoto drobného mechu víme velmi málo. Recentně je udáván z údolí Chvojnice u Náměště nad Oslavou, z údolí Trubiska ve Vizovických vrších a z PR Lhotka u Přerova (Hradílek & Novotný 1998; Plášek 1998; Hradílek & Plášek 2002). Sbíráno byl také v Bílých Karpatech (Hradílek úst. sděl.). Mech je do jisté míry možná i přehlížený a lze očekávat, že na vhodných lokalitách bude dále nalézán.

Eurhynchium pulchellum **DD** (J. Košnar)

- Česká rep., okr. Svitavy: Horní Újezd - Víška, pravý břeh Desné, skály ve svahu J podél silnice [M33 E 3589.29, N 5520.62, kv. 6163a], ca. 370 m, suchá a nestíněná terasa slínovcové skály, SZ expozice, 3.5.2008 leg. J. Košnar (1734), teste J. Kučera. Velikost populace ca. 3 dm².

Druh s málo známým recentním rozšířením, sbíráný však předloni na dvou lokalitách v Bílých Karpatech (cf. Bryonora 37: 29).

Didymodon rigidulus var. *validus* **DD-va** → **DD** (J. Kučera & J. Košnar)

- Česká rep., okr. Beroun, CHKO Český kras: Srbsko: PR Karlštejn, údolí Bubovického potoka, poblíž jeskyňky na levém břehu potoka 0,75 km jz. Bubovických vodopádů [M33 E3438.85, N5535.05, kv. 6050d], ca. 280 m, polostinná mírně vlhká plocha vápencové skály, jz. exp., 2.6.2007 leg. J. Košnar 1278, herb. CBFS. Velikost populace pravděpodobně jen několik cm².

Velmi vzácný druh s prakticky neznámým rozšířením u nás, i vzhledem k taxonomickému nejasnostem. Položka sbíraná v lomu u Hříběcích bud v Krkonoších, uveřejněná zde před nedávnem (Bryonora 38: 50), nepatří k tomuto taxonu, molekulárně byla potvrzena její identita

s druhem *Didymodon rigidulus*. Identita rostlin z údolí Bubovického potoka byla molekulárně potvrzena.

Grimmia anodon EN (J. Kučera)

- Česká rep., okr. Blansko, CHKO Moravský kras: Vilémovice: slunné vápencové skály pod obcí při silnici, 600 m ssz. rozcestí na obec Lažánky [M33 E 3626.68, N 5472.00, kv. 6666a], 480 m, 26.4.2008 leg. J. Kučera, herb. CBFS. Zjištěná populace menší než 1 dm².

Z Moravského krasu dosud neudávaný a pravděpodobně zde dosud nesbíraný vzácný druh děrkavky, vázané svým výskytem na vápencové skály od nížin do alpínského stupně. Nejbližší doložený výskyt pravděpodobně na Pálavě, kde však, stejně jako v jiných našich oblastech termofytika, nebyla recentně sbírána.

Seligeria acutifolia EN (J. Košnar & J. Kučera)

- Česká rep., okr. Blansko, CHKO Moravský kras: NPR Vývěry Punkvy, Suchý žleb, ca. 130 m ssz. Kalovy jeskyně, skály již. podél cesty [M33 E3625.37, N5471.66, kv. 6666a], ca. 400 m, téměř kolmá stěna vápencové skály, sz. expozice, mírně vlhké, polostín, 26.4.2008 leg. J. Košnar 1716, teste J. Kučera, herb. CBFS; dtto, údolí Punkvy nad „malým výtokem Punkvy“, 1,1 km nad křižovatkou u Sk. Mlýna [E3625.19, N5472.28], ca. 340 m, stinné kolmé vápencové skály na levém břehu potoka, 25.4.2008 leg. J. Kučera 13015, herb. CBFS, porost asi 10 cm².

Z Moravského krasu známý druh kápěnký, rostoucí zde nicméně mnohem vzácněji a v menších populacích než běžná *S. donniana*.

Seligeria campylopoda EN (J. Košnar)

- Česká rep., okr. Svitavy: Horní Újezd – Podlubníček, údolí pravého přítoku Desné, ca. 1,1 km již. soutoku, bučina na v. orientovaném svahu [M33 E3588.59, N5519.41; kv. 6263a], ca. 420 m, na slínovcovém kamení, mírně vlhké, polostín, 2.5.2008 leg. J. Košnar (1729-31), teste J. Kučera, herb. CBFS; dtto, ca. 1,65 km již. soutoku, bučina na z. orientovaném svahu [E3588.82, N5518.89, kv. 6263a], ca. 450 m, na slínovcovém kamení, mírně vlhké, polostín, s *Tortula muralis* var. *aestiva*, *Hypnum cupressiforme*, 2.5.2008 leg. J. Košnar 1737, herb. CBFS.

Vzácný druh s málo známým rozšířením u nás, zaznamenávaný obvykle v malých populacích na bazických pískovcích (Džbán, Hostýnské vrchy), slínovcích (Maštale), vzácněji na vápencích (Podkrkonoší).

Tetraplodon mnioides VU (M. Zmrhalová)

- Česká rep., okr. Šumperk, Hrubý Jeseník: Břidličná hora [S-42: M33 E3656.73, N5547.12, kv. 5969c], 1315 m, kamenná suť na západním svahu, na ztrouchnivělé kůře ve skulině mezi kameny, mírně zastíněno, 15. 6. 2006, leg. & det. M. Zmrhalová, herb. SUM. Bohatě plodný trs (ca. 30 sporogonů) o velikosti ca. 2×1,5 cm.

Velmi vzácný mech z čeledi *Splachnaceae*, jehož výskyt nebyl dosud z Hrubého Jeseníku znám. V České republice je historicky publikován pouze z Čech (Krkonoše, Krušné hory, Adršpach, Šumava). Recentně je doložen také z Krkonoš (Kučera & al. 2004) z Labského dolu, kde byl nalezen na kůře jeřábu (leg. J. Kučera, 2003). V literatuře se uvádí, že roste i na poněkud sušších místech ve vyšších nadmořských výškách, na výkalech a rozložených tělech živočichů a na humózní půdě.

Franklová H. (1994): Rozšíření druhů rodu *Dicranum* Hedw. v Československu – I. – Časopis Národního Muzea, Řada Přír., 162: 22–45.

Franklová H. (2000): Distribution of the species of *Dicranum* Hedw. (*Musci*, *Dicranaceae*) in the Czech Republic – VI. – Časopis Národního Muzea, Řada Přír., 169: 53–56.

Hradílek Z. & Novotný I. (1998): Mechorosty širšího okolí údolí řek Oslavy, Jihlavy a Rokytne na jihozápadní Moravě. – Přírodovědný sborník Západo-moravského Muzea v Třebíči, 30: 1–76.

Hradílek Z. & Plášek V. (2002): Mechorosty přírodní rezervace Lhotka u Přerova. – Časopis Slezského Zemského Muzea, Ser. A, 51: 230–232.

Kučera J., Zmrhalová M., Buryová B., Košnar J., Plášek V. & Váňa J. (2004): Bryoflora of the glacial cirques of the Western Krkonoše Mts. – Časopis Slezského Zemského Muzea, Ser. A, 53: 1–47.

Plášek V. (1998): Seznam mechorostů zaznamenaných během jarního bryo-lichenologického setkání - Huslenky 1998. – Bryonora, 22: 9–12.